

NAŠA MOČ

Celoletna naročnina znaša K 12.—
polletna " " " 6.—
četrtna " " " 3.—

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Uredništvo in upravišstvo se nahaja
v Ljubljani, jugoslovanska tiskarna
Oglaš se sprejemajo po dogovoru

Krik po preosnovi naših sodišč.

Mladostni tat pred porotniki.

Na praznik Srca Jezusovega je stal pred ljubljanskimi porotniki 16 let star Karol V...a. Tožen je bil, da je v ljubljanski manufakturni veletrgovini A. C. Skaberne skupaj z drvarjem Antonom D...m kradel blago. Škoda, ki jo je obtožnica zatrjevala, je znašala približno 10.000 K.

Oba obtoženca sta dejanje priznala, kljub temu so porotniki zanimali vprašanja o krivdi in sta bila oba obtoženca oproščena. Občinstvo je izrek porotnikov sprejelo z gorkim sočutjem in odobravanjem.

Ali ni to znamenje propadajoče morale? Ali ni vojna tudi pri ljudskih sodnikih razrahljala pravnih pojmov o lastnini in tatvini?

Nam je izrek porotnikov prav umljiv, in mirno lahko trdimo, da ima njihova sodba svojo podlago v prav posebnem pravnem in socialnem razumevanju naših nevezdržnih kazenskih postav. Reakcija je taka sodba zoper okostenele našega kazenskega zakonika in zoper neopravičljivo trde posledice, ki jih postava zahteva za take tatvine.

Pa oglejmo si slučaj nekoliko boljše!

Karol V...a, sin revnega delavca iz ljubljanskega predmestja, dobi službo »laupurša« v veliki trgovini Skaberne. Mesečne plače ima spočetka — leta 1915. — po 40 K, in se prerije do mesečnih 120 K! Teh 120 K dobiva od avgusta 1918 do marca 1919. Plačo odrajuje doma starišem, ki mu dajo hrano in stanovanje, njemu samemu pa v prosto porabo 20—30 K na mesec.

Kako je prišel do tatvine ta mladi fant? Sam nam opisuje svojo krivo pot tako-le: »Hrano sem imel doma, a jedli smo bolj pičlo; ko sem vstal od kosila, pa bi bil najraje še jedel. Po državnem preobratu sem videl v izložbah vse polno dobrih reči: slaščič, klobas, pomaranč itd. in mi je prišla v pogovor z Antonom D. misel, da bi v trgovini Skaberne kaj »ruknil« in si potem za prodano ukradenko blago kupil »izloženih dobrot«. Par dni sem se bojeval sam s seboj, nazadnje je pa zmaga la slaba stvar, poželjenje želodca: začel sem krasti! Za moje tatvine je zvedel prijatelj, ki sem mu dal okusiti sad greha. Pod njegovim vplivom sem kradel naprej. Ustaviti se nisem mogel na tej poti, ker sem se bal prijatelja, ki me je hotel ovaditi, če mu ne bi več dajal.«

Tako žalostna zgodba mladostnega obtoženca!

Porotniki so rekli, da ni kriv. Svojega izreka po določbah kazenske pravde niso utemeljili. Škoda, da je to nedopustno! Zanimivo bi bilo prisostvovati posvetovanju naših ljudskih sodnikov in slišati njihove razloge za oprostitev Karola V...a.

Poskusimo vsaj nekaj teh razlogov uganiti!

Mladi Karol je sin poštene delavske rodbine, ki je le po nesreči, vsled žalostnih vojnih razmer zašel na pot nepoštenosti. Če bi ne bile vsled vojske doma razmere tako tesne, da bi se fant lahko do sitega najedel, gotovo ne bi začel krasti. Ali naj tako mlado življenje konča v ječi, ker se je mogotcem sveta, ker se je nenasičnemu kapitalizmu zazdelo vojske?

Škode je bilo baje 10.000 K. Tako jo je sprva izračunil državni pravdnik. V razpravi sami je obtožitelj pod pritiskom zagovornikov cenil škodo znatno nižje, če se ne motim, na približno 6000 K. Kazenski zakon pravi, da spadajo tatvine s škodo nad 4000 K pred porotna sodišča, in določa za ta hudodelstva težko ječo od 5 do 10 let!

Ali je bilo prave škode res 10.000 K? ali tudi samo 6000 K? Dvomimo! Zakaj ni državni pravdnik, zakaj ni sodišče zahtevalo, da tvrdka A. C. Skaberne predloži svoje knjige, svoje račune? Iz teh bi se dognala prava škoda — brez navtihi cen! Porotniki cenitvi škode najbrže niso verjeli. Prav so imeli!

Za škodo 4000 K prideš sedaj pred porotnike. Pred vojsko je zadoščala škoda nad 2000 K. Kaj je bilo pred vojsko 2000 K, kaj je danes 4000 K? Zanimiv zgled o tem je dal zagovornik V...ov. Ukradenega je bilo med drugim tudi nekaj modrega blaga, iz katerega se delajo znani kmečki predpasniki. To blago je stalo pred vojsko 30 v meter, pri razpravi pa ga je cenil poslovodja tvrdke Skaberne na 35 K (!) meter. Vsiljuje se nam vprašanje: Ali se je med vojsko tako blago izdelovalo? Od kdaj ga je imela tvrdka Skaberne v zalogi? Po čim ga je plačala? Pa naj bo odgovor kakoršen hoče, gotovo je, da je cena temu blagu poskočila skoraj 120 krat in da je to posledica neodgovornega oduševstva, pa naj je tega kriva tvrdka Skaberne ali tisti, ki ji je blago prodal.

Približno 6700 metrov takega modrega blaga bi moral pred vojsko ukrasti, da bi znašala škoda nad 2000 K in da bi prišel tat pred porotnike! Sedaj bi pa zadoščalo že 120 metrov! Kje je tu pravo razmerje med pravim, živim življenjem in med okornim kazenskim zakonom? To

nesorazmerje čutijo sodniki iz ljudstva, porotniki pa dajo duška svojemu pravnemu čutu z glasnim in jasnim: »Ne!«

In kazni? Za tatvino, ki sta jo zagrešila Karol V...a in Anton D., bi jima moralo sodišče prisoditi težkih 5 do 10 let. Če bi bili sodniki zelo milostljivi pri V...u, ne bi mogli iti pod leto dni. Kaj bi bile posledice? V...a bi prišel v jetnišnico, fant, v splošnem še ne skvarjen, mlad, neizkušen, med same prave hudodelce. V enem letu bi iz malega tatu V...a postal pravi veliki tat, goljuf, nečistnik itd. Vse to pa zato, ker se je dal zapeljati po svojem lačnem želodcu in po svojem sladkarij lačnem prijatelju.

V kakšnem razmerju bi bila tukaj kazni s krivdo? V kakšnem razmerju posledice kazni s škodo pri Skaberne? G. Skaberne sam je pred porotniki izjavil, da od obeh obtožencev ne zahteva povračila škode. Prav in lepo! A tudi če te izjave ne bi podal, lahko mirno trdimo, da je bila škoda z ozirom na premoženje tvrdke Skaberne skrajno malenkostna in niti občutna. Pa naj bi se zaradi tega z obzidbo uničilo mlado življenje? Katera škoda bi bila večja, prva ali druga?

Rekel sem gori, da so naše kazenske postave okostenele; sedaj trdim, da so tudi silno nesocialne: Naš kazenski zakon določa isto kazni, če ukradeš 4000 K tvrdki Skaberne, ali pa ubogi dekli, ki si je 4000 K tekom dolgih let prihranila. Res spada menda med obtežilne razloge, če je tatvina za ukradenega občutna, — a to je premalo. Škoda naj se ne ceni po mrtvih, absolutnih številkah, nego po občutnosti; postava sama naj tudi višino kazni taksira po občutnosti škode.

Tudi ta moment so gotovo upoštevali porotniki, ko so oprostili mladostnega V...a.

V naši mladi državi bomo morali paziti z največjo skrbnostjo, da bo šla postavodaja, zlasti kazenska, paralelno z življenjem, da se bo ravnala po socialnem razvoju, ne pa hotela znabiti celo socialni razvoj in zdravo ljudsko pravno mnenje ovirati, drugače bomo danes ali jutri privlačeno tožili o nemovali v javnem in zasebnem življenju! Dokler se pa naši kazenski zakoni ne prilagodijo ljudskemu čustvovanju, dokler tudi zatožne oblasti ne bodo bolj premotile ljudske duše in njenega pravnega pojmovanja, — toliko časa naj se nihče ne čudi, če bodo naši pristni ljudski sodniki popravljali neprimerne trdote postav.

Če torej naša zakonodaja priznava ljudskim sodnikom - porotnikom zmožnost, da se izrečejo o krivdi in nekrivdi, jim

mora priznati tudi zmožnost in pravico, da sodijo tudi o višini kazni, da ne bodo porotniki stavljeni pred alternativo; ali storiti obtožencu krivico s tem, da ga izroče v roke krutim zakonitim določbam in uničenju ali pa izbere manjše zlo — oprostitev in potem neko navidezno odobravanje krivice, ko bodo v najbolj nepričakovanih slučajih porotniki po svoji vesti in prisegi na stavljena jim glavna vprašanja odgovorili z: »Ne!«

Juste.

Pomoč alkoholikom in njih svojcem.

Alkoholizem je socialno zlo, v dvojnem pomenu besede. Prvič zato, ker to ni le bolezen posameznikov, marveč človeške družbe kot take in drugič, ker se da ta bolezen ozdraviti edino le s socialnim delom, ki ga ne morejo vršiti samo posamezniki, marveč se ga mora oprijeti po svojih organih, tudi najmočnejši družabni organizem, država.

Naša javnost vidi v pijancu brezčestnega in delomrznega človeka, ki bi lahko opustil brezumno uživanje alkohola, ko bi le hotel. Alkoholizem je po njenem mnenju le privatna zadeva vsakega posameznega in zato se ne briga veliko zanjo.

Ta sodba je krivična. Med skrbstvom za slepce, gluhoneme, pohabljeni in jetične, ter skrbstvom alkoholikov, obstoji važna razlika. Medtem, ko prvi prosijo pomoči, je drugi največkrat odklanja, ker ne vidi, ali nočejo videti svoje nesreče in nesreče svoje družine. Alkoholika je treba učiti, da spozna svojo bolezen, vzgojiti mu je treba voljo k rednemu in zmernemu življenju. Ipdobiti se mu mora dobra vera in zaupanje v piske tovariše, ki ga odtegujejo družini in dostojnemu družabnemu življenju.

Da pritegne te naloge v svoj delokrog — kamor tudi po vsej pravici spadajo — ter jih po svojih močeh kar najpopolnejše reši, je Deželna vlada za Slovenijo z naredbom z dne 22. maja 1919 ustanovila pri poverjeništvu za socialno skrb poseben Protialkoholni oddelek. Ta oddelek skrbi za alkoholike in člane njihovih družin med drugim:

- a) kot posvetovalen in posredovalni organ,
- b) s tem, da skrbi za pravno varstvo družinskih članov alkoholikov, zlasti otrok in
- c) za zdravljenje alkoholikov.

V interesu javnosti je, da vsi dobro misleči, podpirajo urad, ki upravlja soci-

LISTEK.

Jens Johannes Jørgensen:

Sodnji dan.

II.

Daleč proč pa od mnogih ljudi — visoko gori nad šumečo cestno reko — v sobici, ki je vodila na staro dvorišče, k zobčastim dimnikom in rdečim streham, je ležal mož sam v svoji postelji in pričakoval smrti.

Mlad? — Ne, to ni bil več.

Star? — Še pač ne popolnoma.

Vendar njegova brada je bila še na lahno osivela in lasje na sencih so bili srebrnobi. In on je ležal tam čisto sam, in od vseh onih ljudi, ki ga je k njim in od njih vodilo njegovo zelo valovito življenje, ni vedel niti eden, da je ležal tukaj — na smrtni postelji.

Umreti — smrt.

Tolikokrat je mislil na smrt, ko je še bil pač popolnoma čil, je menil. Tudi pesnil je o njej — kajti v svojem življenju je bil tudi pesnik. Bile so lične pesmi o prijazni, s slastjo venčani smrti, nežne pesniške vrstice o veliki darovateljici miru.

tihi boginji večnega novembra, o tihi Persephoni in njenem vrtu črnih cipres.

Potem je pesnil o smrti — o smrti, ki pride k drugim, nikoli k njemu.

Zdaj pa je bil on sam, ki bi naj umrl.

Ogledal se je po ubožni sobi, pred kratkim je bil zdravnik pri njem, in gospodinja, vraskava vdova se je bila nathoma odplazila in ni potem več prišla. Bolnik je tudi ni potreboval. Bil je dobil miksturo, ki jo je moral imeti — zdravnik mu jo je bil dal sam — in noč bi bila še mirno potekla, ker kakšne nasilne opasnosti ni bilo.

Tudi bolečin ni čutil, samo žgočo žejo, ki pa jo je moral utesiti kos ledu v ustih.

Tako je ležal in gledal okoli po sobi. Senca nočne svetilke je padala po postelji, svetloba pa na druge konce. Tam na durih so visele njegove obleke z ohlapnimi rokavi nizdol. Ena hlačnica pa je bila zvlečena kakor v krču. Poznal je vsako gubo v blagu, celo obe dolgi na ramenih jopiča čez prsi, kakor mnogo drugih na laktih in koljenih. Kolikor se je mogel spominjati, so dobile vse njegove obleke vsled neprestane uporabe te gotove gube.

Prišel je razmišljati, če bi ne bilo mogoče odstraniti obe dolgi gubi čez prsi. Nastali so gotovo zato, ker je vedno polnil svoje notranje žepe. V žepih je nosil: shrambo za posetnice, zapisnik, množice pisem, plačane in neplačane račune. Po-

tem je imel tudi navado vtikati vedno roke v žepe jopiča, ako je stal in se s kom razgovarjal.

Kako čudno je pravzaprav vendar z oblekami. S časom postanejo deli nas samih. V našem spominu živijo z nami.

Tam je bila nova, fina, plava oprava. Nosil jo je bil v letu, ko je prišel na vseučilišče.

Če je mislil na njo, so se mu odprli dolgi, solnčni poti in videl je zelene gozde, videl je sijati zlato solnce na mlade hrastove liste, ki so še bile njihove veje mehke in so se upogibale in slišal je kukavico globoko notri v tihi samoti. In tukaj je bila še druga oprava — rjavo pisano poletno blago. Obelil ga je bil siv, deževen junij, in če je mislil nanj, potem je videl samega sebe, rjavo pisanega, z umetniškim klobukom in palico, potovati samotno ven v svetle noči in ustavljati se na potih in liti dež na mlado listje, in slišal je strdljivo lepe zvoke enega prvih slavcev, ki je raz njegovo perje kapljal dež.

Oprava ga je predajala opravi in on je šel od obleke do obleke kakor skozi v sto različno poslikanih sob. Blago se je izmenjavalo za izmenjavajočim se časom in je pomenjalo poletje in zimo, pomlad in jesen. Bilo je blago, ki ga je bilo videti vselega in bogatega, ki ga je bilo videti ma-

lega in potrtega, dokler mu niso niti visele v franžah okoli zapestišča in gležnjev in blago, ki je bilo sestavljeno, čeravno še dobro da mu prinese jesti in zabave.

Napisati bi bil mogel o tem veliko knjigo in to knjigo bi naslovil »Moje oprave«.

Tako je ležal bolnik in bledele in njegove misli so že delale na novem delu, ki se je odkrilo pred njegovo domišljijo.

Nemudoma pa se je vzbudila misel »Moj Bog — saj moram umreti. Potem ne morem več pisati nove knjige. Nikoli ne preživim nemira vsled obsega, reda, papirja in zapiskov o nastajajoči knjigi, točne in vestne izdelave ne preživim, nikoli ne bom sedel ob prijetnih zimskih predpoldnevih pri pisalni mizi tako tiho in toplo in gledal, kako se zunaj vlegava sneg počasi na bel vrt s snegom pokritim grmičjem. — Nikoli več ne bom delal — kajti nikoli se ne bom vzdignil s postelje. Tam na vratih visijo moje obleke. Nikoli več jih ne bom oblekel. Nobeno jutro me ne bo našlo pred ogledalom, ko si zapenjam ovratnik in vežem ovratnico. Nikoli več ne bom dal klobuka na glavo, ki visi tam v kotu na klinu — kajti nikoli več ne bom zapustil te sobe in nikoli več šel po stopnicah navzdol, ki sem prišel po njih tu sem navzgor — nikoli — samo mrtev in mrzel v mrliški sraici in rakvi.

alno skrb alkoholikov. V Ameriki, Angliji, Švici, Nemčiji, Belgiji itd. vzdržuje zasebna človekoljubnost že več let s prav lepimi uspehi nad 400 tiskih uradov. Tudi pri nas bi bilo nujno potrebno, da se javnost zainteresira za naloge, ki jih ima državni Protialkoholni urad, ker bo mogel edino le tedaj, doseči zaželjene uspehe, ako ga bo občinstvo v njegovem delovanju primerno podpiralo. Zato hoče podpisani urad v naslednjem opozoriti javnost na svoj delokrog, da bo vsakdo vedel, kdaj naj se obrača nanj.

Protialkoholni oddelek nastopa predvsem kot posvetovalen in posredovalen organ za alkoholike, člane njihovih družin, kakor tudi za prijatelje treznosti. Žene, otroci, bližnji sorodniki in prijatelji, ki bi radi pomagali revežu, udanemu alkoholu, ter ga pripravili zopet k treznemu in rednemu življenju, naj se zglašajo pisмено ali ustmeno pri tem uradu za svet in morebitno pomoč. Ta urad ima nalogo posredovati v sporih med alkoholikom in njegovo družino, da se poravnajo na lep način brez hrusta in trusca, brez sodnije in brez nepotrebnih stroškov. Stranke, ki se iz umljivih razlogov sramujejo iskati v teh zadevah, kje drugje pomoči, se pri tem uradu lahko zaupno zglašijo, ker ostane njihova zadeva tajna.

V slučaju, kjer posredovanje ne bi uspelo ter so družinski člani zlasti otroci alkoholika potrebni posebnega pravnega varstva, jim bo Protialkoholni oddelek tako varstvo preskrbel in zagibal. To velja zlasti za mladoletne otroke, ki so v nevarnosti, da jim njihov oče ali mati, ki sta vdana alkoholu, napravita vse premoženje tako, da za njihovo vzgojo ne bi ostalo potrebnih sredstev. Zato bo ta urad na zahtevo izposloval, da se postavi takim otrokom dober varuh, oziroma, da se oddajo v primerno vzgojevališče. Ravnotako se bo na zahtevo poskrbelo, da se postavi alkoholik zapravljevec pod kuratelo. V interesu svojcev alkoholikov bo ta urad posredoval, da prepreči ločitev zakonskih ali na izrecno željo žene oziroma moža, da isto pospeši.

Enako bo Protialkoholni oddelek posredoval tudi, da se pogodbe sklenjene v pijanosti razveljavijo, kolikor je to v okviru zakonitih določb možno.

V delokrog tega urada spada nadalje, posredovanje, da se delamrčne alkoholi v dane osebe, ki so alkoholiki, spravijo v poboljševalnico oziroma po potrebi tudi v prisilno delavnico.

Važna je tudi naloga protialkoholnega oddelka, da skrbi za zdravljenje alkoholikov. Ta točka obsega zdravljenje doma s tem, da se odpravi iz alkoholikove hiše ves alkohol, da se družinski člani alkoholika poučijo, tako da morajo vplivati na slednjega z zgledom ali na kak drug način, dalje s tem, da se pivcu v prostem času pomaga do primernega duševnega razvedrila, ter se tako odtegne priliki za pijančevanje. Drugič pa spada tu sem oddaja alkoholikov v zdravilišče. Dokler se ne ustanovi za alkoholike posebno zdravilišče, bo treba za zdravljenje te vrste pacientov ustanoviti vsaj pri eni izmed že obstoječih bolnišnic poseben oddelek.

Tu je na kratko delokrog na novo ustanovljenega Protialkoholnega oddelka, kolikor se tiče neposredno alkoholikov in članov njihovih družin. Ker je alkoholizem brez dvoma naše največje narodno zlo, je gotovo dolžnost vsakega poštenega Slovence in Jugoslavana, da po možnosti so-

deluje pri delu za straznanje našega naroda. Ako pa kdo ne more ali noče pri tem sodelovati naj vsaj ne ovira pri delu onih, ki vrše v tem oziru svojo narodno dolžnost. Protialkoholni oddelek pri poverjeništvu za socialno skrbstvo.

V Zagreb gremo 3. avgusta!

Enodneveni tečaj za voditelje katoliških organizacij celjskega sodnega okrožja v četrtek dne 17. julija t. l. v Celju. Spored: Otvoritev tečaja ob 8/8. uro zjutraj. Nato se vrše predavanja: 1. a) Naš in nasproti politični program ter naše politične organizacije; b) kako se ustanovi in udeležuje politična organizacija (dr. Ogrizek, Celje); 2. a) Naše in nasproti prosvetne organizacije; b) kako se ustanovi in udeležuje prosvetne organizacije (dr. Jeraj, Zalec); 3. Gospodarske organizacije — njih namen, ustanovitve in delovanje (Pušenjak, Maribor); 4. Strokovne organizacije — naše in nasprotne, njih namen, ustanovitve in delovanje (Komlanec, Ljubljana). Sklep. Za pripravljalni odbor — hotel Beli vol, Celje, 1. nadstropje: Dr. Ogrizek I. r., predsednik. Lukman I. r., tajnik. — Vsaka župnija celjskega sodnega okrožja naj pošlje zanesljivo vsaj enega do dva udeležence. Prijave za udeležbo, ev. obed in prenočišče naj se vpošljejo najkasneje do 10. julija t. l.

Politika.

Konec komunistične države.

V št. 27. je prinesla »Naša Moč« sodbu in obsodbo teorije o komunistični državi, kot si jo je zamislil socialistični članekar v »Napreju«. Članek je stavil za vzgled Kitajsko državo v 11. stoletju, ki je imela nekaj časa komunistično vladno. O koncu te komunistične vlade in države nam je na razpolago nemški članek. Kitajski vzgled je precej podoben.

Podobni vzroki imajo povsod podobne učinke Celu Kitajski, ki so jo po krivem imeli navadno za nepremakljivo, je imela v 11. stoletju svoje socialdemokrate. Načeloval jim je sloveči Wang-ngan-se, kakor je popisan, nadarjen, častilopen in trdovraten mož. Daleč je že bilo prišlo takrat v vzhodni Aziji. Wang-ngan-se in njegovi privrženci so ogromno kitajsko državo za dveh cesarjev iz rodbine Song kot vsemogočni ministri vladali skoro šest desetletij, imeli torej v rokah vso politično moč. Kaj so hoteli ti kitajski socialisti? Razglasili so za prvo dolžnost vlade poskrbeti vsemu ljudstvu, tudi najrevnejšim, obilnost zemeljskega blaga. Iznožgavanje revežev po bogatih naj bi prenehalo. Država sama je postala trgovec, obrtnik in poljedelec, toda le zato, da bi branila delavske sloje, da ne bi jih požrli bogatini. Radi tega so morali uradi v celi državi za vsak dan določiti cene živilom in vsemu kupnemu blagu. Vrsto let so plačevali davke samo bogatini, revni so bili prosti. Oblasti so odločile, kdo je bogat, kdo je revn. Preostanek teh davkov je šel v državni rezervni sklad in se je porabil za bogate podpore revežem brez po-

Broschüren Cyklus f. d. kat. Deutschland XII. 7. Münster 1877. Die Socialdemokratie, woher stammt sie? was will sie? wie wird sie bekämpft?

moči in obrtnikom (rokodelcem) brez dela. Država je postala edini lastnik vseh zemljišč in poljedelske oblasti (komisije) so razdeljevale vsako leto prebivalstvu po deželi polje v obdelovanje in za setev potrebno žito. Posojeno žito pa so v žitu ali drugem blagu morali kmetje po setvi vračevati. Vsa zemlja se je morala tako obdelovati, da je čimnajveč prinašala. Vse to je nadzorovala vlada in država sama je bila upnik, ki pa ni jemala nič obresti. Bogatini se je vzelo bogastvo, vsej bedi naj bi se tako napravil konec za vedno, cene živiljenjskih potrebščin naj bi ostale na srednji zmerni višini. Država kot edini špekulant naj bi napravila vsako leto ogromen dobiček in tega zopet porabila za velikeanske naprave v splošno korist.

Vse to se vidi na prvi pogled čudovito lepo. Kitajci tudi niso nikakor bojazljivi in so takoj pričeli z delom. Wang-ngan-se si je bil s svojimi sijajnimi lastnostmi popolnoma pridobil cesarja Šen-tsunga in je vse službe oddal svojim pristašem. Izvedel je svoj sistem in postavil vse (staro) na glavo in mnogo jih je njegove novotarje z veseljem pozdravljalo; toda ljudstvu — tako trdijo kitajski letna poročila — se je godilo še slabše ko prej. Po smrti cesarjevi je strmoglavila cesarica vladarica vsemogočnega ministra. Pa kmalu so prišli novotarji drugič na krmilo, kajti razumeli so si pridobiti mladega cesarja, ko je postal polnoleten. Ta preobrat pa ni trajal dolgo: splošno so začeli socialiste preklinjati in končno so jih leta 1132. iz Kitajske pregnali; odslej so se vlačili v velikih gurah po mongolski stepi onstran kitajskega zidova. Kmalu nato je pretrsel pol sveta veliki zmagovalac Džingiskhan s svojimi tolpami, kojih naskok se je šele ob železnih zapadnih vitezh pri Lignicu (9. aprila 1241) razbil. Tako se je končal socialdemokratski poizkus v vzhodni Aziji pred 800 leti.

Iz kratkega zgodovinskega sporočila nam pač ni vse jasno. Vprašali bi radi mnogo na drobno, kako so naredili to in ono, ako bi nam kdo mogel odgovorjati in pojasnovati, pa ga ni med živimi. To, da so bogatini še več let davke plačevali in da je sploh država še davke pobirala, nam ne gre v glavo, če je vse posestvo bilo državino in so bogatini vzel denar. Najbrž le niso marali ali mogli socializma in komunizma izvesti popolnoma, vsaj prehitro, v par letih ne. To je za nas dober nauk. Najbrž tudi vodje, ministri in socijalisti, oblasti in komisariji, niso bili sami poštenjaki, morda so znali boljše jematke pravice deliti. Sliši se pač ali bere prav imenito marsikaj od daleč, a vse drugače je, kadar od blizu gledamo ali sami poskusimo. V svo demokratično nimamo dosti zaupanja, ako se ne bo med ljudstvom poglobila, utrdila in razširila res krščanska vernost in vestnost — recimo naravnost: resnična pobožnost — in ne bodo povsod v javnosti vodili in delovali pametni in vestni, pa odločni in značajni verni ljudje, ki po Kristusovem zgledu žrtvujejo sebe in stranke ljudstvu, ne pa ljudstvo sebi in strankam. Ljudske pravice so dostikrat le agitacijsko sredstvo za druge namene. Ako bodo vsi dobri kristjani, požrtvovalni, ne požrtvi, potem se tudi socializma in komunizma ne bojimo; slabi sebični ljudje pa celo najboljše naprave pokvarijo. Strah nas je najbolj tega, ker smo vajeni, da povsod, kjer je moč (oblast in čast) in denar, se najraje vrivajo prebrisani sebični ljudje, ki kmalu pozabijo na odgovornost in ljudstvo, dobri in ponižni katoliki.

pa se umikajo ali skrivajo in le doma tožijo. Oblast in denar se najboljše ljudi pokvarita. Oni, ki kričijo najglasneje nad krivicami, pa bi sami bili največji krivci, ko bi moč dobili. Skrbé nas najbolj šole. Kakršno bo krščanstvo tu, taka bo politika in prihodnost naša. Vodila bo zmirom inteligenca, kmet se za politiko nikoli ne bo mogel ali hotel sam dosti brigati in organizirati. Delavci so tu važnejši faktor. Zato se jako veselimo, da »Naša Moč« versko stališče vedno poudarja in tudi našo gospodo pokrtiči zavoljo mlačnosti v veri. Ne zaupajmo na kmeta samega. Njemu tudi manjka za to zavednost in odločnost katoliške, pa agnosti. Treba mu je še dati, drugače bo krščanska demokratija voda na prazne mline. H.

Kaj je z našo volilno pravico?

Tudi v ljubljanski občinski svet je prišlo prepričanje, da je treba pomesti s starimi privilegiji, ki so jih doslej uživali nekateri stanovi in vedno bolj prodira načelo demokratizma. Zato se ljubljanski mestni očetje posvetujejo o novem volilnem redu, ki naj velja za bodoče volitve katerih bo enkrat vendarle treba.

Slovensko krščansko socialno delavstvo se o novi volilni reformi ne more prav nič pričakati ali sklepati, ker ima to delavstvo popolnoma jasn program, ki je smernica vsega našega delovanja. Ako bi novi volilni red ne odgovarjal temu programu, potem je jasno, da bo naše delavstvo proti njemu in bo z vsilo delovalo na to, da se njegova načela uveljavijo.

Naš program slove:

Splošna, enaka, direktna, tajna aktivna in pasivna volilna pravica po proporcionalnem sistemu za vse polnoletne osebe obojega spola v vse avtonomne, gospodarske in postavodajne zbornice.

Jasnejše in določnejše ni mogoče govoriti.

Kakor čujemo, bo najbrže novi volilni red za mesto Ljubljano precej odgovarjal našemu programu. Natančnih podrobnosti še nimamo, vendar načelno se naš program strinja z novim volilnim redom.

Posledice:

Kurije (razredi) odpadejo.

Volile bodo tudi ženske in bodo tudi lahko izvoljene.

Volil bo vsakdo že z 21. letom, Ker proglašajo državni zakon polnoletnost že z 21. letom in ne kakor prej s 24. letom.

Število volilcev se bo najmanj podvojilo, podvojilo se bo pa na ta način tudi zanimanje za ljubljansko občinsko gospodarstvo, napredek mesta in dobrobit prebivalstva, kakor bo Ljubljani prav gotovo v dobiček.

Volilna reforma za državni zbor.

Ministrski svet v Belgradu se je pred kratkim pečal z volilnim redom za državni zbor. Kakor pozivemo iz časopisov, se je ministrski svet izrekel načelno za splošno in enako, direktno in tajno volilno pravico po proporcionalnem načinu. Tudi se je izrekel načelno za žensko volilno pravico.

Bralj pa smo tudi v časopisih, da hoče minister dr. Kramer (J. D. S. = liberal) priprojeti volilno pravico za ženske prav po liberalnem načinu tako, da bi bile od volitev izključene naše delavke in sploh vse tiste ženske, ki nimajo gotove stopnje izobrazbe ali pa ne plačujejo direktnega davka. Z eno besedo: Volile bodo tiste ženske, ki kaj imajo, če ne drugega, vsaj dobre plače, izključene pa bodo vse revne

Vrlemu možu v spomin.

(† Marku Arhu.)

»Mi pa se jih spominjamo s tem, da jih posnemamo v njihovem delu.«
Jože Gostinčar: »Petindvajset let«, v jubilejni številki »Naše Moči«.

Navadno pišemo posmrtnice slavnim možem, učenjakom, voditeljem naroda, ki so na ta ali oni način koristili domovini. In prav je tako. Saj vemo, kako nas vemo, in podžiga zgled delavnosti, nesebičnosti, ki so se žrtvovali za korist in blagor ljudstva. Njihov spomin je večni. Imenujem naj le našega dr. Kreka.

A kaj bi mogli narediti najboljši voditelji brez množice navdušenih zvestih pristašev? Njih glas bi bil glas vpjočega v puščavi. Njihove ideje se morejo širiti le, če imajo mnogo zvestih, trdno prepričanih, značajnih somišljenikov. In takemu preprostu delavcu, značajnemu možu in vzornemu očetu veljaj ta spomincila!

Bil je delavec-trpin, kakor je večina moških v Kamni gorici, žebliarski kovač. Pridne žuljave roke so bile ves njegov kapital. Pri smešno majhnem zaslužku, kakoršen je bil do ustanovitve železnoborbnice zadruga v Kropi in Kamni gorici, si je prihranil toliko, da je zastupil sinu lepo hišo. Zabava mu je bila cerkev, družina in knjiga. Ko je začel dr. Krek širiti svoje nazore po deželi in je začel l. 1894. z »Glasnikom«, se jih je rajni takoj z vso verno oprijel. Zvesto je bral »Glasnik«.

In ko je 1897. leta priredil dr. Krek shod v Kamni gorici, je bil eden izmed najbolj vernih in razumnih poslušalcev. Zato se ni čuditi, da se je potegoval nasproti odirskim delodajalcem za opravičene pravice delavcev in da ni odnehal, dokler mu ni trgovec M. odpovedal dela. Pregovarjal ga je, naj še ostane, obljubil mu je povišano plačo, a samo njemu; toda tega mož ni hotel sprejeti. Popustil je dolgoletnega delodajalca in začel je delati v Zadrugi v Kropi. Čez par let so ga pa prosili kamnogoriški delavci, naj stopi na čelo štrajka zoper delodajalce, kar je rad storil. Večina delavcev mu je sledila v Zadrugo. Kakor malokdo, je poznal korist združnega dela in je vneto zagovarjal kot predsednik načelnosti Zadruga pravice in koristi delavcev. Povdarjal je pa tudi dolžnosti delavcev do Zadruga, ki jim je dala svobodo in jih rešila suženjskega hlapčevanja ter jim zelo izboljšala za-služek.

Kar je imel prostega časa, ga je porabil v izobrazbo. V prvi vrsti je rad bral delavske časopise. »Glasniku« in »Naši Moči« je bil zvest naročnik in bralec. A tudi »Domoljuba« in »Slovenca« je vedno bral, tako da se v političnih vprašanjih ni zbal nikogar in se je marsikdo čudil, odkod preprost delavec toliko ve. Ponosen je bil na to, da je bil v župniji eden izmed najstarejših udov Družbe sv. Mohorja. Posebno rad je bral Občno in Cerkveno zgodovino. Zvest ud »Delavskega bralnega društva« se je rad udeleževal vseh predavanj in prireditve.

Ko je mislil bolnik to do konca, mu je bilo, kakor da se zadusi od strahu.

Bilo mu je, kakor da sprejema šele zdaj svojo smrtno obsodbo, — šele zdaj je razumel pomen in smisel besede, ki mu jih je rekel zdravnik pred uro: »Če še hočete s kom govoriti, potem naj le takoj pride.«

Šele v tem trenutku je bilo bolniku jasno, da so bile namenjene te besede v vsej svoji posebnosti, v najresnejšem smislu njemu samemu, da on ne bo nikoli več od bolezni ozdravel, da naj pošlje on po one, ki še hoče z njimi enkrat govoriti, dokler še ne bi bilo — prepozno.

Tukaj ga je spreletela strahovita ledena mrzlica, in prvkrat v življenju je čutil mrzel pot strahu pred smrtjo.

On naj bi umrl — on — on?

O kom drugem se ni moglo govoriti — on sam je bil, ki mu je to namenjeno — njegova vrata so bila, ki bi nanje potrkalo.

Kolikokrat je bral v kavarni poleg drugih dnevnih novic o smrti in pogrebu drugih — bral, če se je zgodilo, kdo je sledil, kdo daroval venec. To je bral v časopisih ravno tako, kakor druge novice, kakor o zarokah, porokah, jubilejih. Da nikoli ni bil na to mislil, da se je skrivala za temi kratkimi zapiski ona strašnost, ki se imenuje človekova smrt.

Zdaj pa je bil on, ki bi o njem pisali listi.

Zdaj ni bil več on, ki je sedel v kavarni in bral o smrti drugih, pogledal iz časopisa, napravil požirek kave in potegnil

iz cigarete in gledal skozi okno tja ven na živahno cesto, ki so se valili na njej rdeči samodreči nad rjavimi drevesi sprehajališča in odkoder so mlade dame škilile k gostom pri kavarniških oknih, medtem ko so hitele z malo privzdignjenimi krili mimo.

On ni sedel več v kavarni, ni več bral in ni bil več med živimi — ležal je v postelji in bi moral umreti.

In v par dneh bi dobili domači listi novico, da se ne mudi več med živimi in njemu prijateljsko naklonjen list bi prinesel posmrtnico in njegovo sliko in njegovi stari starši bi naznanili v pokrajinskem časopisu s tremi križi nad glavo, da je »naš ljubi sin, pisatelj Niels Graff — Niels Graff z mastnimi črkami — tega in tega dne v inozemstvu preminul.«

In posmrtnico s sliko bi brali v kavarnah glavnega mesta mladi možje, ki še niso na vrsti umreti in ki bi odložili misel na smrt obenem z odloženim časopisom in oglas s čemi križi bi brali v malem mestu na glas pri večih visečih svetilkah med tem ko bi šumel samovar in bi prenehalo klecanje igel pri pletenju.

In članek o Nielsu Graffu in oglas o Nielsu Graffu — oboje se je tikalo njega — njega, ki se je prišteval do zdaj med žive in ni mogel tega prav nič verjeti, da bi zdaj umrl — ki pa je ležal zdaj na bolniški postelji, na postelji v tuji Sodomi

(Dalje bo sledilo.)

ženske, ki v prvi vrsti potrebujejo državne pomoči. Ko smo čitali v časopisih, da se je ministrski svet izrekel načelno za žensko volilno pravico, se nam je silno čudno zdelo, da bi dr. Kramer liberalci dal kot zastopnik kapitalistične in frakarske stranke ženskam pošteno volilno pravico. Nismo se motili, če verujemo časopisom. In časopisom v tem oziru in v tem slučaju le preradi verujemo, ker preveč dobro poznamo naše liberalce in dobro vemo, da od njih nimamo pričakovati prav nič dobrega in poštenega. Dolžnost vsega poštenega slovenskega ljudstva naj bo, da odločno zahteva za naše žensko splošno in enako, direktno in tajno volilno pravico po proporciji tudi za ženske. Mi razumemo demokratizem tako, da naj v bodočnosti ljudstvo govori in vlada. Lažna demokracija pa zatrimo med našim ljudstvom, kakor se mora zatreti ljudstva in plevel na njivi.

Tedenski obzor.

Kurz našega denarja na Koroškem. V zasedeni Koroški se žigosani in nežigosani denar menjav a za našega proti doplačilu 5%. Na Koroškem se nahaja mnogo nežigosanega ali pa nemško žigosanega denarja, ki so ga Nemci zapustili in vzeli našega seboj.

Osmino delavske šmarnogorske petindvajsetletnice so praznovali v Mariboru. Veliko zanimanje in navdušenje je vladalo. Ob neugodnem vremenu bi se delavski dan ne imel vršiti, a vendar se je. Eno uro od Maribora se dviga kraj z imenom Gora: Marijina cerkev stoji na gri. Napolnila se je naših članov JSZ in drugega ljudstva, ker ta gora s cerkvijo in njen razgled je lepa ko narodna pesem. — V St. Petru ob gori se je vršil shod. Vodil ga je predsednik mariborske skupine Bogovič. Govorili so v nemški in naši načela in delavsko organizacijo. Iz Ljubljane sta bila navzoča glavni tajnik JSZ in urednik Kremžar. Govorili so še železničar Karba, član mariborske skupine Krepek in dijak Sedivy. Delavski Maribor se razvija, narašča. V urejenih vrstah ga osvoji.

Za invalide, njih vdove in sirote je poslal konzistorij lavantinske škofije 11.634 kron 67 vin.

Ministrski izlet. Dne 24. junija so priredili izlet vsi člani ministrskega sveta na goro Avalo.

Brzovlak na progi Reka—Zagreb—Zemun vozi od 1. julija naprej vsak dan.

Italijani zasedli Petelinjek, 1547 metrov visoko goro, raz katere je obširen razgled po gorenji dolini Save, zilski in dravski dolini.

Italijani v Beljaku. »Kärntner Tagblatt« je poročal iz Beljaka, da je italijansko poveljništvo ustanovilo dve prodajalni, v katerih se sprejemajo samo italijanske lire in srebrne avstro-ogrske krole. Od izbruha svetovne vojne pa do sedaj se ni kdaj zapazilo srebrnega ali zlatega denarja, zdaj se je pa kar naenkrat pojavil pri tistih prodajalnah.

Grški načrti s Solunom. Venizelos je predlagal, da se da solunsko pristanišče na razpolago Jugoslaviji, Romuniji in Bolgariji.

Sestanek pri belgrajskem metropolitu. Pri belgrajskem metropolitu se je vršil sestanek vseh v Belgradu navzočih katoliških in pravoslavnih duhovnikov.

Osemurni delavnik je odpravljen na Čehoslovaskem za telefonske in poštne uslužbenke.

Mnogo let je bil občinski odbornik, zadnja leta prvi svetovalec. Sam dober in skrben gospodar, je tudi občini želel koristiti z vestnim delovanjem.

Najbolj je pa krasilo pokojnika živo versko prepričanje. Zamudil ni nobene službe božje, celo večernice ob sobotah ne. »Nič ne zamudim, vse imam podelano,« je rekel. Kako je bil vesel, ko je mogel zadnja leta hoditi vsak dan k maši! Vnet ud Marijine družbe in tretjega reda je bil. Z veseljem je prebiral »Bogoljuba« in »Cvetje« in »Glasnik najsvetejših Src«. O postu pa je bilo vsak večer na vrsti »Kristusovo trpljenje« in »Goffine«. Pa ni bil mož noben pustež ali sitnež, temveč vedno vedrega čela in prijatelj poštenega razvedrila v družbi, zlasti lepega petja. Najbolj je bil pa vesel in srečen v krogu svoje družine. Tako mu je teklo mirno življenje med trdim delom in molitvijo. Vsi so spoštovali značajnega, izkušenega, pridnega moža, čeprav ni nikdar in pred nikomer skrival svojega prepričanja.

Letos, v 74. letu svojega življenja, je stopil v pokoj, ki ga pa ni dolgo užival. Bog ga je po enomesečni boleznici poklical 5. junija k sebi v nebeški pokoj. Štirinajst dni pred smrtjo se je še poslovil od svojih otrok, ki jih je vse lepo preskrbel.

»Kaj takih mož nam daj Bog,« mi je rekel nekdo na pokopališču. Mnogo takih zavednih delavcev naj da nebo naši organizaciji, in mnogo tako dobrih krščanskih očetov želimo hvaležni otroci naši Jugoslaviji, kakor je bil rajni Marko Arh!

Prof. L. A.

Pomiloščenje. Izdan in podpisan je ukaz, da se izpustijo vsi civilni in vojaški kaznjenci, ki so bili obsojeni do enega leta zapora brez izgube časti in čina.

Brzovlak Dunaj—Trst. Dne 25. junija se je zopet uveljavil brzovlak na progi Dunaj—Trst. Iskreno pozdravljamo upeljavo tega vlaka, samo cene bi imele biti bolj zmerne.

Železničarsko gibanje v Nemčiji. V Nemčiji stankajo železničarji. Ker vlada ni ugodila njih zahtevam, ki so jih stavili, so pričeli stankati, da si tako priborijo pravice. Predložili bodo vladi program, ki bo obsegal v širokem okvirju vse njih zahteve.

Mirovna pogodba z Nemčijo podpisana. V soboto ob 15. uri je bila podpisana mirovna pogodba v Versailleskem gradu med alijiranimi in sociiranimi državami ter Nemčijo. Pooblaščenca Nemčije sta bila ministri Herman Müller in Bell. Navzoč je bil tudi general Foch.

Mirovne pogoje podpisuje tudi Rumunija. Kronske svet je sklenil, da podpisuje mirovno pogodbo.

Volitve na Romunskem. Kakor se je izjavil član vlade, bodo razpisane splošne volitve na Romunskem med 15. avgustom in 1. septembrom. Ko se razpišejo volitve, bo odpravljeno oblegovalno stanje in bo prenehala cenzura.

Napad na Bela Kuna. Zanesljive vesti poročajo iz Budimpešte, da ljudskega komisarja Bela Kuna v zadnjih dneh ni bilo videti v javnosti, ker se boji atentata.

Nemški poročevalec Scheuermann aretiran. V Versaillesu je bil v sredo aretiran po dveh tajnih policijskih nemški poročevalec Scheuermann. Nemški delegaciji se ni posrečilo rešiti ga iz zapor.

Samoumori radi podpisa miru. Po poročilih iz Straßburga dohajajo tjakaj od vseh strani vesti o samoumorih Nemcev radi podpisa miru; ravnotako poročajo »Berliner Tageblatt« preko Haaga iz Pariza, da je v Alzaciji-Loreni izvršilo nekaj Nemcev samoumor radi podpisa mirovne pogodbe.

Sedež zveze narodov. Svet četvorice je določil kot sedež zveze narodov in Gospodarskega sveta London.

Protestant za papeža.

Protestantski profesor v Curichu dr. Johann Reichel, ki mu je bila podeljena Noblova mirovna nagrada, je sporočil norveškemu odboru za Noblovo nagrado, naj se ta za leto 1919. podeli kardinalu dr. tajniku Gaspariju, kakor predstavniku papeža Benedikta XV., ker da si je papež pridobil največji zaslug za mir. Znanost se je pokazala nezmožna — veli ta protestant — da dovede mir na svet; socializem je delal na tem, da nastane mir, a pri tem so ga vodili sebični nameni, ki so se protivili interesom vsega človeštva; protestantizem je izgubil z vidika krščanske ideale. Katoličanstvo je na sprotno do konca vstrajno razvijalo zastavo nadnarodnega svetovnega bratstva. Papež Benedikt je napravil vse, kar je mogel, samo da ublaži vojne grozote in da upostavi svetovni mir. On je resnično shvačal zahteve ideala. On se ni skliceval na materijalno silo orožja, temveč na idealno moč moralnega ideala. Ravno kakor ne katoličan — pravi Reichel — se čutim obveznim, da to enkrat javno povem.

Kajzarji.

Še nam done glasovi našega tabora na Šmarni gori po ušesih, še so nam živo pred očmi sklepi, ki smo jih sklenili ob tej priliki. A nujnost je, da se danes dotaknemo vprašanja malih kmečkih posestnikov, takojmenovanih kajzarjev, akoravno vemo, da je to vprašanje jugoslovanske Kmečke zveze in bi ga imeli njej prepustiti v rešitev.

Pred par dnevi sem imel v nekem obljudenem kmetem in industrijskem kraju shod. Seveda je bil ta sklican le za delavke in delavce. Shoda so se pa udeležili tudi kajzarji. Po shodu se vstopijo okrog mene ter mi izjavijo, da bodo tudi oni pristopili k naši delavski organizaciji. Smatra se jih za kmete, a niso. Kaj jim pomenja, če imajo eno ali dve kravi v hlevu, ko si pa morejo svoj kruh služiti dan za dnem pri bogatem kmetu, od katerega so zelo odvisni. Če hočejo imeti na pomlad zorano tisto boro njivico, morajo iti h kmetu in ga prav lepo prositi, da mu posodi enega ali dva vola, da bode zorla njivo. Če hoče imeti kaj lesa, mora bogatega kmeta prositi, da mu ga da. In ko vpraša za račun, mu kmet že kar našteje dneve in tedne, koliko časa mu bo moral »tabrh« delati, da mu to povrne. Denarja neče od njega, on hoče imeti moč, on hoče, da mu kajzar dela na njivi, na polju. Kaj denar, ta je danes postranska stvar, nima vrednosti!

Spominjam se vojne. Nikdar ne bomo pozabili, kolikokrat sem moral po trudnem in napornem delu ter ves sestra-

dan naprtati svoj nahrbtnik ter iti ven na kmete kupovati živeža. Vzel sem s seboj, kar sem imel. Dasiravno s težkim srcem, sem odtrgal od sebe najdražje, najpotrebnejše in nepogrešljive stvari, da sem jih lahko zamenjal pri kmetu. Kako je bilo treba prositi, moledovati, da sem dobil malo, komaj za par dni v preživljanje. Res so mnogi po pravici trpeli, vendar nikdar ne bomo pozabili onih bridkih uric, ko smo tako dneve in dneve krog veleketov moledovali.

Kaj pa kajzar? On je videl in tudi trpel je z nami. Čemu je bila letina mila, ni pustil nas »brnjavarjev« od hiše iti prazne, delil je, dokler je kaj imel. Dostikrat je šel eden ali drugi prazen domov. Kajzar ga je videl, nagovoril ga je in mu dal, če drugega ne, vsaj steklenico mleka. Vedel je, kaj se pravi trpeti in zraven še gladen biti.

Kajzarjeva družina. Poglejmo jo, obilna je. Se li morejo ti sami preživljati na svojem »posestvu«? Ne. Delati morajo dan za dnem od rane jutranje ure do pozne noči. Zapuščati morajo svoje domove ter potovati v tujino, da si tam prislužijo vsakdanji kruh in si ustvarijo eksistenco. Pa hčere. Vidimo jih, kako se trudijo, kako delajo in gredo od sosed do sosed, da si prislužijo nekaj za svojo bodočnost. Ne sije jim milo sonce. Nekako z zasramovanjem se izreka ime »kajzarjeva hči«, kot da bi ona ne bila član človeške družbe ali pa da je človek nižje vrste. Kajzar je bil in je delavec. Zato zahteva tudi on za svoj stan pravice, katere pa ne pričakuje od bogatih kmetov. Res se dobi dobrih, pravičnih in tudi velikodušnih, a mnogo jih je trdih. Kajzar jih dobro pozna. Kajzar se prišteva k našim vrstam in mi ga tudi radi sprejmemo med se. Ne moremo mu veliko dati. Nudimo mu ugodnosti naše organizacije. Nudimo mu zaven priliko, da se izobražuje potom našega glasila »Naše Moči«, obenem ima priliko bojevati se z nami za uvedbo pravega družabnega življenja v celo človeško družbo po krščanskih načelih. V tem znamenju te pozdravlja industrijski delavec.

Dolžnost naše kmečke organizacije je pa, da tudi ona vzame v pretres vprašanje kajzarjev in določi stališče med njim in kmetom.

Tone Kogej.

J. S. Z.

Deputacija iz Kroke. — Dne 28. junija je prišlo zastopstvo združeno in strokovno organiziranega delavstva iz Kroke in Kamnegorice v Ljubljano in se v spremstvu glavnega tajnika J. S. Z. podalo k poverjeništvu za socialno skrbstvo. Začetkom aprila je prišla v Kropo vladna komisija v zadevi pomožne akcije. — Komisija se je informirala in obljubila pomoč 25.000 K za živila in obleko mesečno. Do danes ni delavstvo v Kropi in Kamni gorici bilo deležno niti beliča. — Poverjeništvu za socialno skrbstvo (Prepeluh) je izjavilo, da je prišlo poročilo vladne komisije iz Kroke pred vladno sejo, ki se je vršila še meseca aprila. Vlada je ta znesek dovolila. A poverjeništvu nima potrebnega denarja. Kredit mora dovoliti Belgrad. Sicer ima to reč v rokah oddelek za prehrano. — Nato je dal poverjenik za socialno skrbstvo zastopnikom izkaznico za državno skladišče oblek in povedal, da je zaloga slaba. — Pri oddelku za prehrano je pojasnil odposlanstvo stališče tega oddelka dr. Jug in načelnik oddelka dr. Senekovič. Oddelku ne more dati ničesar razen kar mu je ukazano iz Belgrada. Zdej nima nobenega kredita. Razpolaga samo z najnovejšim vojnim plenom. Iz tega jim nakaže potom okrajnega glavarstva 5000 kron. V ponedeljek da se pelje dr. Jug v Belgrad. Tudi oddelku za prehrano se izgovarja na Belgrad. — Zdej pa vprašamo: 1. Kdo je kriv, da delavstvo v Kropi in Kamni gorici tri mesece ni bilo obveščeno z ozirom na živila in obleko? — 2. Kako da se vladni sklepi tako počasi rešujejo in končno ne rešijo? — Delavstvo se je zadalžilo za 100.000 kron, da je moglo sprejeti prvo pošiljatev moke. — Delavstvo hoče denar, razdelitev moke po dosedanjem ključu in da se mu preskrbi obleka proti odškodnini, ki jo zmore. — Odposlanec iz Kroke, ki so bili že večkrat tu, se je izjavilo enkrat, da čakajo dovoljenja iz Belgrada, drugič da je dovoljenje že tukaj, da bo v najkrajšem času rešeno. Tako poslovanje v važnih vladnih oddelkih naj izgine.

Podkupovanje na hrvatskih železnicah se vedno cvete. Dve kupčiji za več vagonov bi se imeli skleniti med našimi delavci in hrvatskimi kupci. Kupci so dejali, da morejo vzeti blago le tedaj, če se jim posreči s podkupom dobiti prevozno dovoljenje po hrvatskih železnica, na kar upajo. Tako se vzgaja javna nepoštenost. Delavstvo pa ne more nikamor s svojimi izdelki. Trpi glad in pomanjkanje ob prevoznih in javnogospodarskih razmerah v lastni državi.

Skupina v Studencih pri Mariboru si je izvolila ta-le odbor: Karba Alojz, Lembaška cesta 102, Lovbek Ivan, Vekschete

št. 32, Smolnik Franjo, Sušteršičeva ulica št. 8, Breznik Franjo, Sušteršičeva ulica št. 2, Pušnik Anton, Sušteršičeva ulica št. 2, Jurger Jakob, Sembuška cesta 39, Verovnik Andrej, Graška ulica 18, Pušnik Jerica, Sušteršičeva ulica 2, Breznik Cecilija, Sušteršičeva ulica št. 2, Karnekar Alojz, Kvergasse št. 6. — Tu pri nas je veliko navdušenje. Skupina ima odborovo sejo vsak teden. Plačuje se pri blagajniku tov. Brezniku. Tovariši odborniki so naprošeni, da se redno vdeležujejo sej in da pridobivajo novih članov.

Skupina Možica. Za šmarnogorski tabor nismo dobili prevoznega dovoljenja, radi takratnih voznih razmer. — Socialisti razburjajo ljudi z neresničnimi govoricami. Zlasti hujskajo zoper znanega mladega rudarja, ki je veliko dobrega storil delavcem.

Kropa—Kamna gorica. V soboto dne 28. junija je dospelo v Ljubljano delavsko odposlanstvo. Zglasilo se je pri poverjeništvu za socialno skrbstvo radi obljubljenih pomožnih akcij.

Skupina Kranj je imela v nedeljo 29. junija shod. Govoril je Ivan Gostinčar. O delavstvu J. S. Z. in naši organizaciji piše v »Radniški borbi« (l. 28. 2.) Ivan Zatluka, saborski zastopnik v Zagrebu povodom naše 25 letnice tako-le: »Slovenski delavci stoje v gospodarsko-pravnem in društvenem oziru mnog« bolje od nas. Nihov delavec ne stoji brez varstva in pomoči napram organiziranemu kapitalu kot sem to opazil pri organiziranih mizarskih delavcih, stanujočih v lastnih hišah v bližini Ljubljane. V zasebnem prometu je opaziti kolosalen napredek. Slovenski delavci niso plašni in strašljivi, ampak svobodni so in samozavestni. V svojem mišljenju so mnogostranski in dalekovidni, proniknjeni so s spoznanjem svojih socialnih pa tudi narodnih pravic. V narodnem pogledu so žilavi in pripravljeni na boj, ki se bije z vso silo ta čas, ko jim hočejo domovino pogubiti Italijani in Nemci. Vse to njihovo delavsko življenje jim oslajajo krščanske resnice, od katerih ne popuščajo, ker so čvrsto prepričani, da se z oddaljevanjem od krščanskih načel oddaljijo od pota pravice. Dokler se drže tega pota, so sigurni svojega uspeha in zmage. Krščanska načela jih učvrščujejo, jih ujedinjajo in jačijo, krepe s temi etičnimi (moralnimi) svojstvi njihove vrste, ustvarjajo pravo podlago za pravičen razvoj. Tako danes, ko se ruši državna avtoriteta, se vidi, kaj premore krščansko-družabna vzgoja.«

O Jožefu Gostinčarju

pa to-le:

»Svetel pojav v vrstah slovenskega krščanskega delavstva je njegov predsednik in sedanji minister za socialno politiko g. Jožef Gostinčar. On je stopal poleg dr. Kreka od prvega osnutka kršč. delavske organizacije slovenske. Prav je rekel neki govornik o njem: »Danes slavi naš Joža Gostinčar svoj srebrni pir. Pred 25 leti je venčal dr. Krek priprostega slovenskega delavca s krščansko filozofijo. Majhne postavbe je, a velikega duha. Slovensko kršč. delavstvo pozna v dušo. On mu pogodi misel in za to ga delavstvo spoštuje in ljubi, delavstvo se zbira okoli njega, ko piščeta okoli svoje matere. Petindvajset let je prebil s svojim delavstvom hudo in dobro. Na vsem, kar poseduje slovensko delavstvo, je Jože Gostinčar veliko sodeloval. Pred njim stoje uspehi, katerim se moramo pokloniti tudi mi.«

Vsem skupinam. Osrednja pisarna J. S. Z. v Ljubljani opozarja vse skupine in plačilnice, naj ke pri pošiljanju prispevkov poslužujejo edinole položnic čekovnega urada. S tem se skupinam prihrani nepotrebnih potnih stroškov, nam pa se s tem zmanjša delo, ker ni potreba vsakega posameznega zneska prejeti in ga zopet naložiti v Zadržno zvezo, kjer imamo naložen denar. Ako kaka skupina še nima položnic ali so ji že pošle, naj takoj piše po nje.

Zvišanje. Po sklepu občnega zbora z dne 15. junija t. l. so prispevki s 1. julijem zvišani v vsakem razredu za 20 vinarjev.

Za tiskovni sklad je daroval minister Jože Gostinčar 200 K. — Nabirajte za tiskovni sklad J. S. Z.

Iz Možice.

Kakor resnično pride za solncem dež in slabo vreme, ravnotako pride za slabim vremenom in viharjem lepo in prijetno solnce. Cvetlice in rastline poživi, pa tudi ljudi, ki se trudimo za naš obstanek. Čas je, da se spet prebudimo in pogledamo okrog sebe, koliko nas je še kaj. Ali malo, malo je število, ki so še trdni ostali in klubovali temu slabemu viharju, ki nas je obiskal s prvim nemškimi majnikom iz Celovca. Dalje ni šlo, ker je prišel prehud nasprotni veter od juga, ki je potem zapihal (kontra) in šlo je nazaj, kakor bi z moko kunjjo pomedel. Pustil je še smeti za seboj. Kako se je godilo tukaj pri nas v Možici tisti čas, ko je prihrumel tisti močurni vihar, recimo nemški Volkswehr ali

boljševizem, ki ne priznane ne bogatemu ne ubogemu; kamor pride, vse mora ž njim, če ne, pa ti obetajo vse drugo, samo življenja ne.

Tako so nas obiskali tisti prijatelji od nemškega Volkswehra. Če hočeš obstati, pa se zapiši k nam. Potem pa moraš imeti izkaznico, da si pri naši stranki, vedno pri sebi ali pa za klobukom. Potem se ti ni treba bati ničesar. Mislili so; zdaj je pravi čas. Pa ste se presneto opekli, zdaj se je nam šele zjasnilo, da vam ni nobeden pripomoček preostuden, da bi ga ne porabili, da bi še vjeli kakšnega krščanskega in zavrednega Slovenca na svojo stran.

Kdo more nam očitati kaj takega? Zdaj so že bolj mirni, ko bolj južna sapa veje. Če bo pravo obnašanje od nam nasprotni strani, bomo že bolj šli eden drugemu na roke, kakor nas uči naša dolžnost in krščanska vera, in lahko bomo delali skupaj zaboljšanje našega stanu, namreč delavškega, ali samo na podlagi krščanskega in verskega mišljenja; zato ker samo v krščanskem verskem življenju more biti človek srecen in zadovoljen. Le dobro premisli, katerih spominov se bolj veselijo od mladosti; vem, da boš prišel, kdor si že, popolnoma na našo pot. Samo poštenosti je treba. Delavec.

Delavstvo papirne družbe Leykam-Josefthal v Vevčah

je na svojem sestanku z dne 24. junija 1919 sklenilo staviti in vodstvo tovarne zahtevo z ozirom na povišanje plač:

1. To svojo zahtevo delavstvo utemeljuje s tem, ker je draginja vedno večja, tudi je delavstvo imenovane tovarne v razmerju z drugimi tovarnami veliko slabše plačano kot pa v drugih podjetjih. Delavstvo si ne more niti nabaviti najpotrebnejšega, zlasti pa trpijo oni delavci, ki imajo družino. Zato se je delavstvo obeh organizacij odločilo doposlati vodstvu tovarne in poverjenstvu za soc. skrbstvo naslednje zahteve:

Pri papirnih strojih: Strojvodja 28 K, sušilec 24, prvi pomagač 22, drugi pomagač 18, mazači in pazniki 16, strojni čistilci 12, nosilec odpadkov 14 K. Kurjači in snaziki kotlov 22 K, pomagači 18, mazači transmisij 20, stražarji pri motorjih 20, vodja kalandre 24, pomagači 22, rezalci papirja 26, ženske 18, nosilci omotov 22, nosači odpadkov 18, zavijalci papirja (pakar) I. 22, II. 20, vratarji, kočijaži 18, ženske na dan 14, pri vzorcih 16, rokodelci in elektriki 24, leta 24, delavci na dvorišču pod 16. letom 14, nad 16. letom 18, nad 24 let 28 K.

Holendarji: Mlevci papirja 25 K, kuhar, mešalec in lepilec 22, nosači 18, ženske 14 K.

Te zahteve veljajo od dneva vložitve. Poleg teh zahtev naj ostanejo sedaj običajne draginjske doklade.

2. Velikonočne, binkošne in božične praznike naj se delo plača z 100 % poviška.

3. Pred navedenimi prazniki naj se delo opoldne ustavi, brez da bi bili delavci pri plači oškodovani, ravno to velja za pustni dan popoldne.

4. Izplačuje naj se vsako drugo soboto ob 16. uri in potem se naj delavstvo odpusti in delo zaključi. Zaključek dela naj se naznani s parno piščalko.

5. Rokodelce, ki so ob nedeljah in praznikih radi popravila v tovarni zaposleni in so vsak čas v tovarni na razpolago, naj se da vsak mesec en dan v tednu prosto, brez da bi se jim na zaslužku prikrajšalo.

Tem zahtevam se pridružuje tudi delavstvo v tovarnah Medvode in Goričane.

Tobačno delavstvo.

Skupina tobačna tovarna je odposlala na finančno ministrstvo v Belgradu spomenico. Zahteva sledeče: 1. Draginjska doklada naj se zviša za 100%, kakor je bilo zaprošeno, od katerih je bilo izplačanih samo 80%, torej prosimo še za ostalih 20%, ker je draginja vedno večja. — 2. Četrtni nabavni prispevek naj se poviša kakor je bilo že zaprošeno za 100%. — 3. Vojna let naj se štejejo dvojno. — 4. Tobakna tovarna naj se pomakne v prvi plačilni razred, ker se je število prebivalstva v Ljubljani podvojilo in s tem draginja stanovanj in živil. — 5. Prazniki naj se plačujejo tako kakor v zagrebški tovarnici.

Delavkam v tobačni tovarni v oddelku za pipe

je odtrgana ena krona na teden in sicer vsled sledečega: V tem oddelku plačuje uprava od kosa. Delo v tem oddelku je najtežje, zato ker je delo težje ko drugod, se naredi tu manj kosov. Po omenjenem najmanj. Zato je edino pravično, da bi uprava plačo od kosa v tem oddelku zvišala.

V oddelku za zavijanje svalčic je bilo treba uslužbiti delavno moč. Na tisto mesto bi morala stoniti delavka, ki je bila na

vrstl. Pa oddelkovodja (ofical) se ni držal reda, ampak je upostavljal oziroma postavil 3 delavke. Tako ravnanje je skrajno nepravilno. Vsemu delavstvu se krivično zdi to postopanje in je ogorčeno obsoja. Upamo, da g. ofical popravi to napako, ki je sam prizna.

Prispevkj za Jugoslovanska Strokovno Zvezo se zvišajo s 1. julijem v vseh razredih za 20 vinarjev.

Upokojeno tobačno delavstvo je odposlalo 23. junija spomenico na finančno ministrstvo v Belgradu. Spomenica zahteva, da se izplačuje še draginjska doklada, ki je bila ustavljena 1. maja in znaša četrtno 80 K. Opozarja na veliko draginjo, liter petroleja stane 5 K 40 v., sol 2 K, olje 30 K, goveje meso 14 K, liter mleka 3 K. Po c. kr. naredbi z dne 9. sept. 1918 je delavstvo krivično razdeljeno na dva dela. Upokojeno tobačno delavstvo trpi skrajno bedo. Že tri mesece se pritožuje, prosi in zahteva, dozdej ni še ničesar storila finančna uprava v olajšanje bede tega delavstva.

Delavsko pravo.

Načrt zakona

o delovnem času v industrijskih, obrtnih (rokodelskih), rudarskih, trgovskih in prometnih podjetjih.

§ 1.

Na ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev ne sme delovni čas v industrijskih, obrtnih (rokodelskih), rudarskih, trgovskih in prometnih delavnicah in podjetjih, ravnotako tudi v državnih, mestnih in občinskih delavnicah in podjetjih, četudi te delavnice in podjetja nimajo pretežno privrednega (obrnegega) značaja, presegati dnevno 8 ur.

Dostavek 1., 2. in 3. § 2.

Odredbe § 1. veljajo ravnotako za podjetja in delavnice privrednega (obrnegega) značaja v poljedelstvu in gozdarstvu. Industrijska in obrtna podjetja, katera ne presegajo obsega domače privrede (obrti) in v katerih so zaposleni družinski člani podjetnika, ne spadajo pod odredbe tega zakona. Spore, da-li je smatrati takšna podjetja za domačo privredo (obrt) v smislu te alineje, rešujejo v § 8. tega zakona omenjene oblasti po zaslišanju zainteresiranih zbornic, oziroma organizacij.

§ 3.

V osemurni delovni čas se ne uračunava odmor, ki je določen po zakonu, naredbi, dogovoru ali običaju za poedina podjetja in delavnice ali za poedine kategorije podjetij.

§ 4.

Delovni čas se sme samo izjemoma podaljšati, in sicer:

1. V podjetjih, katera morajo po prirodi posla ali vsled javne koristi delati brez prestanka. V teh slučajih se smejo obvezati v svrhu zagotovitve redne izmene delavskih skupin moški delavci nad 18 let, da delajo v razdobju od 3 tednov največ enkrat po 16 ur, vstevši običajni (po zakonu, naredbi ali dogovoru določeni) odmor.

Tem delavcem pripada v teku treh tednov enkrat 24 uren odmor, ki se ne uračuna v tedenski odmor, določen po zakonu ali dogovoru.

2. Če nastopi potreba, ki se ni mogla predvideti in ki se ne ponavlja periodično, da se v delavnicah odstrani zapreke nemotenemu delu. V takih slučajih mora podjetnik v roku 24 ur prijaviti oblasti, označeni v § 8., kdaj je nastopila ovira rednega poslovanja in kdaj je prenehala.

3. Oblast, označena v § 8., lahko dovoli na prošnjo podjetja v interesu zagotovitve ljudske oskrbe, da se za posamezna podjetja in delavnice ali za posamezne oddelke podjetja podaljša delavni čas največ na 10 ur dnevno, in sicer najdalje za 28 dni. Na ponovno utemeljeno prošnjo se sme izdati dovoljenje za podaljšanje delovnega časa, a ne za dalj kot za 12 tednov skupno v enem (koledarskem) letu.

Dostavek § 4., točka 3.

To velja tudi za industrijska in obrtna (rokodelska) podjetja, ki delajo sezonski.

V smislu te naredbe vložene prošnje mora pristojna oblast (§ 8.) rešiti v roku treh dni. Dokler se prošnja ne reši, je podaljšanje delovnega časa zabranjeno.

Če podaljšanje delovnega časa nad 8 ur ne traja dalje nego 3 dni v mesecu, zadošča, da se o tem obvesti pristojna oblast. Oddaja obvestila na pošto v priporočnem pismu zadošča tej odredbi.

§ 5.

Za prometna podjetja (železnice, pošte, telegrafe, telefone, brodarstvo) je uporabljati odredbe § 1., ob običajnih izjemah, ki so vsled časovne razdelitve in prirode posla potrebne.

§ 6.

Odredbe § 1. ne veljajo.

1. V slučaju, da je med delavsko organizacijo (društvom, sindikatom) in enim

ali večini podjetnikov ali organizacij delodajalcev sklenjena kolektivna pogodba in če je v taki pogodbi določen na teden 48-urni delavni čas. V tem slučaju velja namesto 8 urnega dela ob analogni uporabi § 4. oni delovni čas, kateri je v delavnici ali podjetju običajen ali potreben.

2. Za ona pomožna dela, katera so neobhodno potrebna, da se more v delavnici započeti ali končati delo; (čiščenje delavnice, pripravljanje in čiščenje kotlov, strojev itd.).

3. Za podjetja nestalnega značaja.

4. Za delavnice, podjetja ali za poedine kategorije proizvodnje, ki jim minister za socialno politiko izda dovoljenje zaradi javne koristi na predlog ministra za trgovino in industrijo ali ministra za zgradbo po zaslišanju delavskih zbornic ali delavskih zastopnikov iz interesovane kategorije. To dovoljenje se sme izdati samo enkrat v letu, in sicer najdalje za 6 mesecev, in sicer tako, da delo moških delavcev nad 18 let ne presega 10 ur na dan ali 60 ur na teden. Za zaščito nedoraslih in ženskih delavcev izdane zakonske in druge odredbe veljajo tudi v tem slučaju.

§ 7.

Delo, ki traja preko v § 1., določenega časa, oziroma 48 ur na teden (§ 4., 5. in 6.), je plačati najmanj za 50 % višje nego ure normalnega delovnega časa.

Pri akordantih je smatrati za plačo normalne delovne ure 48. del skupnega tedenskega zaslužka.

Zaslužek mezdnih delavcev za normalni 8-urni delovnik ne sme biti vsled odredbe tega zakona manjši od dosedanjega.

§ 8.

Kjer so obrtne oblasti in nadzorniki, nadzorujejo te oblasti izvršitev tega zakona.

Prijave v smislu § 4., t. 2. zadnje ali t. 3. je vlagati pri obrtnih oblastih, katere odločujejo tudi o podaljšanju delovnega časa po § 4., t. 3. po zaslišanju obrtnih nadzornikov in delavskih zaupnikov in izrečejo kazni po tem zakonu na prvi stopnji.

Kjer ni obrtnih oblasti, opravljajo ta delokrog gospodarski nadzorniki, oziroma njihovi poverjeniki, kjer pa teh ni, občinske oblasti.

Proti odloku teh oblasti se morejo zainteresirani pritožiti pri ministru za socialno politiko v teku osemih dni po prejemu odloka.

Kazni proti upravam državnih podjetij in delavnic izrekaajo pristojni ministri na predlog ministra za socialno politiko.

§ 9.

Z denarno globo od 10 do 100 dinarjev se kaznuje oni, ki opusti prijavo ali je ne napravi pravočasno po § 4., t. 2. ali zadnji alineji t. 3.

Z denarno globo od 50 do 300 dinarjev se kaznuje oni, ki podaljša brez dovoljenja, označenega v § 4., t. 3. delovni čas ali nagovarja delavce, da delajo čez čas, ki je po zakonu določen, kakor tudi oni, ki prekrši delovno dobo, omenjeno v § 6., t. 1.

Z denarno globo od 100 do 500 dinarjev se kaznuje oni, ki z odpuščanjem delavcev iz posla s samovoljnim ustavljanjem dela ali na drug način sili delavce, da sprejmejo delovno pogodbo, protivno odredbam tega zakona, ali da delajo — v delavnici ali na domu — čez čas, ki je po tem zakonu določen.

Ravno tako se kaznuje podjetnik delavnice, oziroma podjetja, če vsled njegove nepazljivosti kdo od njegovih nameščencev (paznik, delovodja itd.) sili delavce, da sprejmejo delovno pogodbo, protivno odredbam tega zakona, ali da delajo — v delavnici ali na domu — čez čas, ki je po tem zakonu določen.

§ 10.

Ta zakon stopi v veljavo 15. dan po razglasitvi in tedaj izgube veljavo na ozemlju kraljestva vsa določila zakonov in naredb, ki uravnavajo delovni čas.

K načrtu zakona o delovnem času v industrijskih, obrtnih (rokodelskih) rudarskih, trgovskih in prometnih podjetjih.

se je Jugoslovanska Strokovna Zveza izrekla tako:

§ 1.) se pritrđi v polnem obsegu, dostavi naj se:

1. Običajni cerkveni, državni ali deželni prazniki se praznujejo in se delavcu plačajo.

2. Ob sobotah, ako pa je v soboto praznik en dan preje, se delo skrajša za 2. uri, ki sta delavcu plačani.

3. Na veliko soboto, soboto pred Binkošti in na dan pred svetim dnevom (24. dec.) se delo skrajša za 4 ure, ki se delavcu plačajo.

4. Delo ob nedeljah se prepoveduje v vseh, razen prometnih podjetjih.

§ 2.) se pritrjuje,

§ 3.) se pritrjuje.

§ 4.) Vendar naj se pri delu, ako je delo skozi osem ur nepretrgano, uveljavijo do sedaj običajni odmori in naj se štejejo kot delavni čas.

Točka 3. Ni ljudi dovoljeno, da bi posamezniki v posameznih podjetjih, delavnicah ali posameznih oddelkih delali več kot osem ur dnevno. Tudi za posameznika, ki dela ali sam ali se menjuje s svojimi tovariši je potreba za podaljšanje delavnega časa dovoljenja v § 8. določene oblasti. Sicer se s tem paragrafu pritrjuje.

5. naj se pristavi:

Obče izjeme, ki so vsled časovne razdelitve in prirode posla potrebne, naj se pri ponavljanju le takrat pripoznajo, ako se je delavstvo zaslišalo in jih je oblast, v § 8. zato določena, na podlagi vsestranske preiskave priznala.

6. Točka prva se črta, ker to ne bi bil več osemurni delavnik, ampak več kot osem ur izsiljen od delodajavcev in svrha doprinosanja praznikov ali pa v korist podjetja tudi v tem slučaju, ako ima podjetje gotove dni več posla in prometa (obrt, trgovina).

Točka 2. se črta, ali pa dostavi. Za tako več kot osemurno delo se je ravnati po točki 7., prvi odstavek.

Točka 3. se črta.

Točka 4 se črta.

§ 7. se pritrđi, le v prvem odstavku se črta: oziroma 48 ur na teden.

§ 8., 2. odstavek v 3. vrsti je dostaviti besedi2 obrtnih nadzornikov in delavskih zaupnikov.

§ 9. se pritrđi.

§ 10. se pritrđi.

Svet ministrstva za socialno politiko

Ministrstvo za socialno politiko je uvedlo svet za socialno politiko. Ta svet naj preiščeta in uredi naredbe in načrte postav, ki jih ministrstvo hoče uveljaviti. — Predseduje svetu minister ali njegov pomočnik.

Svet sestoji iz teh zastopnikov: Enega pošlje trgovska, enega industrijskoobrtna in tri delavska belgrajska zbornica, po enega vsaka pokrajinska industrijskoobrtna zbornica. Ravnotako pošljejo tudi delavske zveze iz posameznih upravnih pokrajin po enega zastopnika.

Kot strokovni poročevalci zamoreja prisostvovati sejam načelniki in šefi poedinih oddelkov ministrstva, ravnotako poverjeniki za socialno skrb ali njihovi namestniki. Tudi poedina ministrstva, ki se prizadeta, morejo poslati svoje pooblaščenice.

Seje se vrše po potrebi najmanj enkrat na leto. Rešuje se vse po številu navzočih glasov.

Vsi zakonski nacrti in naredbe, v katerih tiče načelna vprašanja, se predložijo svetu, da jih presodi, preden jih ministrstvo končno uveljavno sprejme. Mišljenje sveta ni obvezno za ministrstvo. Predlog se mu izročajo v podpis. V nujnih slučajih se zaslišijo samo člani iz Belgrada. Skupnemu svetu se predložijo projekti naknadno. Potni stroški se članom povrnejo.

Urednik: Anton Komlanec. — Izdajatelj: Mihael Mosker. — Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Delavci in delavke,

prijubljene med svojimi sodelavci, dobe label postranski zaslužek. Pojasnila dobe na ustmene in pismene ponudbe v upravi „Slovenca“

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, rog. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedel. strojevi

motorjev, mlatilnic, viteljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in specijalnega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. - Lastna zeljarna.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu

Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3 %

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon entolisoč kron rezervnih skladov.

Posojila se dovoljujejo od 4 do 5 %.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.